

IGOR MIKOŁAJCZYK

Komunikat z „życia” Rezerwatu Archeologicznego Gród w Grzybowie

Announcement from the ‘Life’ of the Grzybowo Archaeological Reserve Gród

„Marzanna w Grzybowie – powitanie wiosny” – marzec

W dniu 21 marca 2025 roku w Rezerwacie Archeologicznym Gród w Grzybowie odbyła się 15. edycja cyklicznego wydarzenia plenerowego pt. „Marzanna w Grzybowie – powitanie wiosny”. W wydarzeniu uczestniczyły dzieci oraz nauczyciele szkół i przedszkoli z powiatów wrzesińskiego, gnieźnieńskiego i poznańskiego (ryc. 1). Program imprezy łączył elementy edukacji historycznej, tradycji ludowej oraz zabawy na świeżym powietrzu. Młodzież zaprezentowała przygotowane przez poszczególne klasy widowiska artystyczne, natomiast pracownicy Muzeum przeprowadzili konkursy i zabawy plenerowe. Dzieci uczestniczyły w obchodach pierwszego dnia wiosny – w ramach wydarzenia zorganizowano grę terenową, zabawy ruchowe oraz tradycyjny pochód z Marzanną. Tego dnia Gród zdobiły barwne kukły wykonane przez uczestników, które wzięły udział w konkursie na najładniejszą ekologiczną Marzannę (ryc. 2). Wydarzenie zakończyło się poczęstunkiem gorącej zupy pomidorowej.

Warsztaty wielkanocne – kwiecień

W kwietniu 2025 roku Rezerwat Archeologiczny Gród w Grzybowie realizował swoją coroczną świąteczną ofertę warsztatową, stanowiącą część programu edukacyjnego Muzeum. Zajęcia miały na celu przybliżenie uczestnikom dawnych obrzędów i tradycji wielkanocnych oraz ukazanie ich związków z kulturą i wierzeniami ludowymi. W części praktycznej wykonywali własnoręcznie świąteczne ozdoby – kurczaki, stroiki oraz pisanki.

Ryc. 1. Występ dzieci szkolnych w ramach pożegnania zimy. Fot. I. Mikołajczyk

FIG. 1. Schoolchildren 's performance as part of the farewell to winter. Photo by I. Mikołajczyk

Ryc. 2. Konkurs na najładniejszą ekologiczną Marzannę. Fot. I. Mikołajczyk

FIG. 2. Competition for the most beautiful eco-friendly "Marzanna" doll. Photo by I. Mikołajczyk

Wystawa czasowa „Madonny Ziemi Wrzesińskiej” – kwiecień

W dniach od 16 do 27 kwietnia 2025 roku w Rezerwacie Archeologicznym Gród w Grzybowie zaprezentowano wystawę czasową pt. „Madonny Ziemi Wrzesińskiej”. Ekspozycja poświęcona była wizerunkom maryjnym pochodzącym z terenu powiatu wrzesińskiego, ukazując ich różnorodność artystyczną, historyczną i kulturową. Wystawa miała na celu przybliżenie zwiedzającym bogactwa lokalnego dziedzictwa sakralnego oraz znaczenia kultu maryjnego w tradycji regionu.

„Majówka z historią” – maj

W Rezerwacie Archeologicznym Gród w Grzybowie zorganizowano cykliczne wydarzenie plenerowe pt. „Majówka z historią w Grzybowie”, które odbyło się 1 maja 2025 roku. W imprezie uczestniczyli dorośli, młodzież oraz rodziny z dziećmi. Program wydarzenia łączył elementy edukacji i rekonstrukcji historycznej oraz rodzinnej zabawy na świeżym powietrzu. Na terenie grodu odbył się pokaz życia codziennego dawnych Słowian, podczas którego zaprezentowano dawne rzemiosła oraz codzienne zajęcia mieszkańców wczesnośredniowiecznej osady. Uczestnicy mogli spróbować swoich sił w pieczeniu podpłomyków oraz w nauce strzelania z łuku tradycyjnego. Odbył się także turniej łuczniczy dla turystów (ryc. 3). Wśród atrakcji znalazła się gra terenowa „Wędrówka z historią”, Teatrzyk Kamishibai oraz Grzybowska Akademia Małego Archeologa, w ramach której dzieci uczestniczyły w poszukiwaniach zabytków. Zaprezentowano również pokaz bicia monet. Wydarzenie miało charakter rodzinnego pikniku, którego zwieńczeniem było wspólne ognisko w atmosferze zabawy i spotkania z historią.

Europejskie Dni Archeologii – czerwiec

W Rezerwacie Archeologicznym Gród w Grzybowie zorganizowano plenerowe wydarzenie pt. „Europejskie Dni Archeologii w Grzybowie”, które odbyło się 14 czerwca 2025 roku. W wydarzeniu uczestniczyli dorośli, młodzież oraz rodziny z dziećmi. Program imprezy obejmował różnorodne działania promujące wiedzę archeologiczną i historyczną, przygotowane przez pracowników Muzeum oraz zaproszonych gości (ryc. 4). W ramach wydarzenia odbyły się warsztaty pt. „Jak grody budowano”, podczas których uczestnicy mieli okazję poznać techniki wznoszenia dawnych umocnień oraz samodzielnie zbudować własną miniaturę makietę grodu. Dodatkowo zorganizowano zabawy plenerowe oraz tematyczny spacer z przewodnikiem poświęcony tzw. grzybowskiemu skarbowi. Uczestnicy mogli również obejrzeć pokaz uzbrojenia wczesnośredniowiecznego wojownika, przybliżający realia życia w epoce wczesnego średniowiecza.

Ryc. 3. Grzybowski strzał w dziesiątkę. Fot. I. Mikołajczyk

FIG. 3. Grzybowo archery bullseye shooting. Photo by I. Mikołajczyk

Ryc. 4. Pokaz pracy mincerza. Fot. I. Mikołajczyk

FIG. 4. Demonstration of a minter's work. Photo by I. Mikołajczyk

Ciekawym punktem programu były także pokazy wytwarzania przedmiotów krzemiennych i kościanych, prowadzone przez doktorantów archeologii z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W ramach Europejskich Dni Archeologii na terenie grodziska odbył się również turniej łuczniczy „Łucznicze Figle – Turniej dla Grodu”, zorganizowany przez Klub Łuczniczy Jackalope & Siemowit. W zawodach wzięli udział miłośnicy łucznictwa tradycyjnego, a wydarzenie cieszyło się dużym zainteresowaniem zarówno wśród uczestników, jak i publiczności.

Wakacyjna niedziela w grzybowskim Grodzie – czerwiec

W dniu 29 czerwca 2025 roku w Rezerwacie Archeologicznym Gród w Grzybowie odbyło się plenerowe wydarzenie edukacyjne pt. „Wakacyjna niedziela”. Była to pierwsza edycja z zaplanowanego cyklu dwóch letnich spotkań, których celem jest popularyzacja historii oraz integracja rodzin w formie aktywnego wypoczynku. Program wydarzenia obejmował warsztaty z pieczenia kołaczy i drożdżówek, podczas których uczestnicy mogli poznać tradycyjne receptury oraz samodzielnie przygotować wypieki (ryc. 5). Nie zabrakło również zabaw plenerowych i gry terenowej, które cieszyły się dużym zainteresowaniem wśród uczestników.

Ryc. 5. Warsztaty kulinarne – przygotowanie tradycyjnej szneki z glancem. Fot. I. Mikołajczyk
 FIG. 5. Culinary workshops – preparing traditional sugarcoated yeast buns (“szneki z glancem”).
 Photo by I. Mikołajczyk

Grzybowski Turniej Wojów „Królewska Drużyna” – sierpień

W dniach 16-17 sierpnia 2025 roku w Rezerwacie Archeologicznym Gród w Grzybowie odbyło się jedno z największych w Polsce wydarzeń rekonstrukcyjnych – cykliczna impreza plenerowa pt. „Grzybowski Turniej Wojów” (ryc. 6). Wydarzenie przyciągnęło licznych uczestników – dorosłych, młodzież oraz rodziny z dziećmi, oferując bogaty program łączący elementy historii, edukacji i rekonstrukcji historycznej. Na uczestników czekała szeroka gama warsztatów prowadzonych przez zaproszonych gości. Były to warsztaty kulinarne, zielarskie, garncarskie, snycerskie oraz wikliniarskie, podczas których można było poznać dawne techniki rzemieślnicze i spróbować swoich sił w praktycznym działaniu. Program imprezy wzbogaciły dwa koncerty muzyki dawnej – wystąpiły zespoły „Huskarl” oraz „Rodzanice”, które przeniosły publiczność w świat brzmień średniowiecznej i słowiańskiej tradycji muzycznej. Nie zabrakło również wydarzeń o charakterze edukacyjnym. Dla najmłodszych przygotowano inscenizację pt. „Jak chłopak zostawał rycerzem”, natomiast dr hab. Marcin Danielewski z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu poprowadził pogadankę historyczną „Bolesław Chrobry i jego czasy”. W części rekonstrukcyjnej odbyły się rozgrywki turniejowe dla wojowników, prezentujące sprawność i kunszt walki z dawnych czasów. Kulminacyjnym punktem wydarzenia było widowiskowe

Ryc. 6. Rekonstruktorzy w trakcie przygotowań do bitwy o gród. Fot. W. Malicki

FIG. 6. Reenactors preparing for the battle for a stronghold. Photo by W. Malicki

starcie zbrojne pt. „Bitwa o Gród”, które zgromadziło licznych widzów i stanowiło efektowne zakończenie dwudniowych obchodów. Grzybowski Turniej Wojów miał charakter rodzinnego pikniku historycznego, łączącego naukę o przeszłości z żywą rekonstrukcją i wspólnym świętowaniem w scenerii i atmosferze dawnego grodu.

„Wakacyjna niedziela w grzybowskim Grodzie” – sierpień

W dniu 31 sierpnia 2025 roku w Rezerwacie Archeologicznym Gród w Grzybowie odbyło się plenerowe wydarzenie edukacyjne pt. „Wakacyjna niedziela w grzybowskim Grodzie”. Była to druga edycja z zaplanowanego cyklu dwóch letnich spotkań, których celem jest popularyzacja historii oraz integracja rodzin w formie aktywnego wypoczynku na świeżym powietrzu. Program wydarzenia obejmował warsztaty zielarskie, podczas których uczestnicy poznawali zastosowanie ziół w dawnym lecznictwie i gospodarstwie domowym, oraz warsztaty łucznicze pozwalające na praktyczne zapoznanie się z techniką strzelania z łuku tradycyjnego. Dodatkowo zorganizowano zabawy edukacyjne, potyczki na miecze i tarcze, a także grę terenową. Wydarzenie miało charakter rodzinnego pikniku, sprzyjającego wspólnemu spędzaniu czasu w atmosferze nauki i zabawy. Spotkanie zakończyło się ogniskiem.

Europejskie Dni Dziedzictwa – wrzesień

W dniach 20-21 września 2025 roku w Rezerwacie Archeologicznym Gród w Grzybowie zorganizowano cykliczne wydarzenie plenerowe w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa pod hasłem „W stronę architektury. Młode dziedzictwo”. Wspólnie ze Stowarzyszeniem Łuczników Poznańskich Jackalope & Siemowit oraz Publiczną Biblioteką Pedagogiczną w Poznaniu, Filią we Wrześni, zrealizowano bogaty program łączący elementy edukacji i historii. Centralnym punktem wydarzenia były IV Mistrzostwa Wielkopolski w Łucznictwie Tradycyjnym, które zgromadziły zawodników i miłośników tej dyscypliny z całej Polski. W zawodach uczestniczyli doświadczeni łucznicy, przyczyniając się do wytworzenia atmosfery rywalizacji i wspólnej pasji do tradycyjnych form rekreacji. Pracownicy Muzeum przygotowali warsztaty ze strzelania z łuku oraz zajęcia pt. „Jak grody budowano”, podczas których uczestnicy mogli własnoręcznie wykonać miniaturowe makiety grodów. Pracownicy Biblioteki zaprezentowali dzieciom Teatrzyk Kamishibai, łączący edukację z elementami teatralnej opowieści. Dodatkową atrakcją były warsztaty z wirtualnej rzeczywistości przygotowane przez naszych gości, podczas których uczestnicy mieli możliwość strzelania z wirtualnego łuku, łącząc tradycję z nowoczesną technologią.

Warsztaty bożonarodzeniowe – grudzień

W grudniu 2025 roku Rezerwat Archeologiczny Gród w Grzybowie realizował swoją coroczną świąteczną ofertę warsztatową, stanowiącą część programu edukacyjnego Muzeum. Zajęcia miały na celu przybliżenie uczestnikom dawnych obrzędów i tradycji bożonarodzeniowych oraz ukazanie ich związków z kulturą i wierzeniami ludowymi. Podczas warsztatów uczestnicy poznawali dawne zwyczaje świąteczne, postacie i legendy związane z okresem Bożego Narodzenia, a także symbolikę towarzyszącą tej wyjątkowej porze w roku. W części praktycznej każdy uczestnik mógł własnoręcznie wykonać świąteczną ozdobę – aniołka, choinkę, bombkę lub wianek.

otrzymano (received): 03.11.2025; zaakceptowano (accepted): 12.11.2025

mgr Igor Mikołajczyk
Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy
Rezerwat Archeologiczny
Gród w Grzybowie
Grzybowo 10a
62-309 Grzybowo
e-mail: igor.mikolajczyk@lednica.pl
 <https://orcid.org/0009-0003-7194-9651>